

LIBRIS

We know
books

Această carte a fost tradusă cu ajutorul contribuției
pentru traducere acordate de Ministerul Afacerilor Externe
și al Cooperării Internaționale din Italia.

FRANCESCA GIANNONE

Femeia care aduce scrisori

Traducere din limba italiană și note de
MIHAELA GĂNEȚ

 UNIVERS

Îi mulțumesc Ilariei Gaspari, care, pe când romanul era doar o idee, o schiță de doar trei pagini, m-a încurajat să continui, cu entuziasmul său constructiv.

O îmbrățișare plină de recunoștință și afecțiune pentru editoarea mea, Cristina Prasso. Datorită ei, *Femeia care aduce scrisori* și-a găsit propria casă. Îi mulțumesc pentru toată dragostea cu care a avut grijă de această poveste, pentru atenția ei scrupuloasă, pentru că a văzut înaintea mea ceea ce romanul avea să devină. Să lucrez cu ea a fost o onoare, precum și o călătorie minunată de care deja îmi e dor.

Mulțumiri din suflet întregii echipe a editurii Nord, pentru căldura cu care au întâmpinat *Femeia care aduce scrisori* și pentru că au ținut-o strâns de mână, făcând-o să se simtă în siguranță.

Mulțumiri Cramei Leone De Castris pentru consultanța tehnică. *Donna Anna* este un omagiu plin de dragoste pentru *Five Roses* și pentru istoria sa extraordinară. De-a lungul anilor am gustat nu puține vinuri, dar *Five Roses* continuă să rămână preferatul meu. De neînlocuit.

Câteva precizări necesare, înainte de a încheia: orașelul Lizzanello descris în aceste pagini este, în realitate, o sinteză a diferitelor orașele din Salento. De la fiecare dintre ele am împrumutat câte un colț, pentru a reda cât de bine am putut peisajul și atmosfera zonei; locuitorii săi, care populează romanul, sunt în întregime rodul imaginației mele, așa că orice referire la persoane care au existat cu adevărat este întâmplătoare și involuntară; în cele din urmă, merită precizat că întâmplările din familia Greco au fost sensibil modificate și folosite în baza nevoilor narative și că povestea pe care am spus-o nu e povestea lor.

În final, cele mai mari mulțumiri le datorez Annei, pentru că a venit să mă caute. Ultimele cuvinte pe care le-a rostit, încredințate tot mamei mele, au fost: „Nu vreau să fiu uitată“.

Nu vei fi. Îți promit.

Cuprins

Prolog (13 august 1961)	9
Prima parte (iunie 1934–decembrie 1938)	15
Partea a doua (aprilie 1945–iunie 1949)	183
Partea a treia (noiembrie 1950–mai 1952)	353
Epilog (13 august 1961)	471
Mulțumiri	477

LBRIS

We know
books

Prolog

13 august 1961

Lizzanello (Lecce)

— A murit poștărița!

Vestea se răspândi ca un fulger pe toate străzile și aleile orașelului.

— Nu cred până nu văd, comentă donna Carmela, scoțând capul afară pe poartă, încă somnoroasă.

Ridurile din jurul ochilor îi erau pline de resturi negricioase de rimel îngroșat, din ziua precedentă.

— Dumnezeu s-o odihnească în pace, răspunse vecina de vizavi, cu un halat de casă pe ea, făcându-și cruce.

— Auzisem că nu se simte bine, interveni alta, de la balcon. N-am mai văzut-o de multă vreme prin oraș.

— Bronhiile, cică, puse punctul pe i o femeie masivă care mătura în fața casei.

— Avea boala poștașilor, explică cea de la balcon. Îl mai țineți minte pe Ferruccio? Și el a murit tânăr.

Donna Carmela se strâmbă.

— Mă duc să calc rochia aia bună, spuse. Și intră în casă.

Într-o altă casă, nu prea departe, unde se termina orașelul și începeau livezile de măslini, Giovanna era așezată la masa din bucătărie, cu lacrimile curgându-i pe o carte poștală datată 22 mai 1936. O împături, o băgă în sân și ieși.

Conform ultimelor dispoziții ale Annei, priveghiul a fost organizat în grădina cu rodieri și busuioc din spatele casei. Mojarul pe care îl adusese cu ea din Liguria acum aproape trei decenii fusese pus lângă sicriu. În el erau două perechi de șosete de bebeluș, una roz și una bleu, și verigheta lui Carlo, pe care Anna ținuse s-o poarte după moartea lui, așezată pe deget deasupra celeilalte, a ei. N-avea nevoie de nimic altceva ca să-și ia rămas-bun de la viață, spusese cu câteva ore înainte să-și dea ultima suflare.

Roberto dădea roată pe lângă sicriu, fumând Nazionali fără filtru una după alta. Soția lui, Maria, se așezase pe unul dintre scaunele de paie din jurul sicriului, dar era într-un continuu du-te-vino. Sarcina de nouă luni o făcea să transpire mai mult decât ar fi crezut că este cu puțință; dacă va fi fetiță, o va chema Anna, așa promisese.

Procesiunea de bărbați și femei care veniseră să transmită condoleanțe începuse încă din zorii zilei. *Bine că am pregătit multe termosuri cu cafea*, se gândi Maria, schimbându-și poziția pentru a mia oară. În acel moment își făcu apariția, compact, micul grup de femei având-o în frunte pe Carmela, cu o rochie albastră, părul prins la spate și o linie groasă de creion negru pe pleoape. Cu pieptul înainte ca o primadonă, înaintă mândră spre sicriu, conștientă de privirile curioase care o luau cu asalt precum țânțarii. O sărută pe defunctă, îi strânse mâna Mariei, îl îmbrățișă pe Roberto: o interpretare magistrală.

Însă fu dată la o parte din prim-plan de apariția Giovannei, care intră în grabă și se aruncă peste corpul Annei, îmbrățișându-o și sărutându-o atât de îndelung, că cei prezenți se simțiră stânjeniți.

— Mereu a fost ciudată asta, șușoti cineva.

Apoi Giovanna se îndreptă de spate, scoase cartea poștală din sân, o despătură și i-o dădu lui Roberto, care tocmai își aprinsese o altă țigară.

— Ce-i asta? întrebă el, întorcând-o pe toate părțile.

— Citește, răspunse Giovanna, ștergându-se la ochi.

— *Multe salutări, cu drag*, citi Roberto.

Apoi se uită la ea, nedumerit.

— Nu, nu acolo. Aici, vezi?

Giovanna puse degetul pe colțul din dreapta sus.

Roberto observă că timbrele fuseseră dezlipite, dând la iveală o serie de cuvinte scrise mărunt.

— A fost ideea mamei tale, explică Giovanna cu vocea gătuțată. Numai ea putea inventa așa ceva.

Roberto apropie cartea poștală de ochi, străduindu-se să descifreze ce era scris pe ea. Apoi se uită la Giovanna confuz.

— Mă pune să scriu un mesaj secret pentru iubitul meu și apoi lipea timbrele peste scris, explică ea. Ne-am scris așa ani la rând.

Roberto schiță un zâmbet timid și dădu să-i înapoieze cartea poștală, dar Giovanna îl opri.

— Nu, trebuie s-o păstrezi, insistă ea, așezându-și mâna peste a lui. Ca amintire.

— Bine, acceptă Roberto.

Și, în timp ce o privea pe Giovanna depărtându-se, împături cartea poștală în două și o băgă în buzunarul lateral de la sacou. În acel moment, o femeie în vârstă, cu față rotundă și părul cărunt și des legat într-o parte în coadă, se apropie și așeză o vază cu flori albe la picioarele sicriului.

Cine știe dacă unchiul Antonio o să vină, se gândi Roberto aruncând mucul de țigară în țărână. Se întrebă dacă acesta citise deja scrisoarea. „Du-i-l unchiului tău imediat ce n-o să mai fiu“, îi ceruse mama sa în timp ce-i înmâna un plic alb sigilat.

Anna și Antonio nu-și mai vorbiseră după acea noapte din urmă cu nouă ani.

Cât de rezistentă poate fi dragostea, atunci când lasă loc urii?

LIBRIS

We know
books

Prima parte

iunie 1934–decembrie 1938

*Lizzanello (Lecce),
iunie 1934*

Autobuzul albastru, vechi și ruginit, se opri scrâșnind pe asfaltul încins la începutul după-amiezii. Frunzele marelui palmier din centrul pieței pustii se unduiau în bătaia vântului umed. Singurii trei pasageri coborâră: primul, Carlo, cu țigara neaprinșă în gură, îmbrăcat elegant cu vestă și cu pantofi Oxford din piele maro, lustruiți, impecabili la capătul lungii călătorii care durase două zile, mai întâi cu trenul și apoi cu autobuzul. Își netezi mustața și, cu ochii închiși, se lăsă îmbătat de acel miros aparte pe care orașelul său îl emanase dintotdeauna – un amestec de paste proaspăt gătite, oregano, pământ umed și vin roșu. Cât de mult îi lipsise în anii petrecuți în Nord, mai întâi în Piemonte, apoi în Liguria! În ultima vreme, nostalgia, care îi dăduse mereu târcoale, devenise constantă, dure-roasă, ca o greutate pe piept. Își luă de pe cap pălăria elegantă și o folosi pe post de evantai, dar reuși doar să facă să se miște aerul cald. În timpul verii, *lo scirocco*, vântul cald care sufla dinspre Africa, era nemilos, exact așa cum și-l amintea.

Anna descoperi asta imediat ce puse piciorul pe pământ. Purta o rochie neagră lungă, semn al doliului pe care se încăpățâna să-l poarte de trei ani, chinându-se să-l țină în brațe pe Roberto, un băiețel de un an cu privirea vioaie.

Carlo întinse mâna s-o ajute, dar Anna refuză, dând din cap. „Mă descurc singură“, spuse, fără să-și poată ascunde iritarea. Satisfacția de pe chipul lui Carlo, entuziasmul lui, ca și cum ar fi primit înapoi jucăria preferată după o lungă pedeapsă, erau pentru ea de neînțeles. Apoi, tot ce avea nevoie era să doarmă: fusese o călătorie extenuantă. Aruncă o privire către piață, către acel ciudat galben-pai al clădirilor, către firmele decolorate ale magazinelor, către turnul gri al masivului castel. Era noul decor al vieții sale, și fiecare lucru era atât de diferit de ceea ce cunoștea... Își dădu seama în acel moment, cu o ușoară strângere de inimă, cât de departe erau draga sa Liguria, dragul său orașel Pigna, întins pe o colină, și pădurile lui pline cu castani.

— Antonio trebuia să fi ajuns deja până acum, mormăi Carlo, uitându-se în jur. Știe că autobuzul sosește la trei. Ridică privirea spre ceasul mare de la primărie. Și e trei și un sfert...

— Nu m-aș mira, dacă prin părțile astea ceasurile se mișcă cu încetinitorul, răspunse Anna, ștergând cu manșeta rochiei fruntea transpirată a lui Roberto.

Carlo îi aruncă o privire amuzată, apoi dădu din cap chicotind; îi plăcea totul la soția lui, chiar și ironia ei tăioasă.

Antonio ajunsese gâfâind, câteva minute mai târziu, cu fruntea plină de picături de transpirație, cu o șuviță de păr rebelă, pe care n-o atinsese briantina.

— Iată-l! exclamă Carlo, cu un surâs larg pe chip, și alergă spre el.

Își aruncă brațele în jurul gâtului fratelui său și îl îmbrățișă strâns, apoi îl luă cu asalt, iar Antonio își pierdu echilibrul și fu cât pe ce să cadă.

Anna se uită la cei doi bărbați care râdeau ca niște copii și rămase pe loc; acel moment trebuia să le aparțină doar lor. Nu fusese zi în care Carlo să nu fi rostit numele fratelui său:

„Antonio ar gândi asta...“, „Antonio ar face aia...“, „Ți-am povestit vreodată când eu și Antonio...“ În ciuda anilor petrecuți la depărtare unul de altul, plini de pachete cu alimente și cu ulei de măsline, care ajungeau cu regularitate din Sud, alături de cărți poștale, scrisori și telegrame, legătura dintre ei nu avusese de suferit, ba chiar părea să fi devenit și mai puternică.

Carlo îl apucă pe Antonio de un cot și îl trase până unde era Anna.

Asemănarea cu soțul ei era izbitoare, se gândi ea când se trezi față în față cu el: același chip ascuțit, doar cu câteva riduri în plus și fără mustăți, aceiași iriși negri ca smoala, vârful rotund al nasului, buza de jos puțin mai umflată decât cea de sus... ca un tablou reprodus fidel după original.

— Ea e Anna mea, spuse Carlo, vesel și bine dispus. Iar acest copil frumos e nepotul tău. În sfârșit, îl cunoști.

Antonio zâmbi, stângaci, apoi îi întinse mâna și Anna i-o strânse ușor. Privirea însă, remarcă ea, n-avea nimic de-a face cu cea a lui Carlo, cuceritoare, seducătoare. Ochii lui Antonio erau intenși și melancolici și, în acel moment, păreau că o sapă pe dinăuntru. Anna simți că devine roșie la față și-și întoarse privirea. *Ei, m-am înroșit, ce naiba*, se gândi.

Antonio își mută și el privirea.

— Sunt unchiul tău, îi spuse apoi lui Roberto zâmbind și mângâindu-l pe cap.

Aurul verighetelor sale străluci în lumina soarelui. Continuând să privească în jos, Anna îi dădu copilul.

— Cât ești de frumos! i se lumină chipul lui Antonio ridicându-l de subsuori.

— Frumos ca mama, interveni Carlo mângâind-o pe Anna pe obraz cu dosul palmei.

Ea nu se eschivă, dar era clar că nu era în starea potrivită pentru complimente.

Șoferul autobuzului, cu cămașa udă learcă și lipită de el, termină de descărcat valizele și o cutie mare de carton, apoi salută grupul ridicând ușor de cozorocul șepcii și se îndreptă încet, gâfâind, spre Castello, singurul bar din piață.

Carlo apucă cele două valize.

— Tu ia cutia, îl rugă pe Antonio.

Și porni.

Anna îl luă pe Roberto din brațele unchiului său, apoi îi atrase atenția:

— Fii atent. În ea sunt lucrurile mele cele mai de preț.

Puțin jenată, își dădu seama că acelea erau primele cuvinte pe care i le adresa.

— Sunt atent, promit, răspuse el.

Ridică apoi cu grijă cutia, o apucă de dedesubt cu ambele mâini și își urmă fratele. Anna porni și ea alături de el: cadența tocurilor ei pe pavajul de piatră netedă și alunecoasă părea să-i punteze respirația greoaie.

— Aproape c-am ajuns, o liniști Antonio, zâmbindu-i ușor.

Casa destinată lui Carlo și Annei era pe strada Paladini, la doi pași de piață. Cândva, locuise acolo Luigi, unchiul matern, zis *patronu'*, din cauza multor hectare pe care le deținuse. Făcuse bani, dar nu și copii, motiv pentru care lăsase totul moștenire lui Antonio și lui Carlo: terenuri, case, o frumoasă sumă de bani, cu care să poată trăi liniștiți o bucată de vreme.

Era vina unchiului ăla nefericit pentru faptul că ea a trebuit să renunțe la viața ei de la Pigna și la elevii săi, ca să se mute în Sud, se gândi Anna. Și simți că îl urăște, chiar așa mort cum era.

Antonio lăsă jos cutia în fața intrării și căută cheia în buzunarul pantalonilor. O băgă în broasca ușii de lemn, pe care o dădu apoi de perete: fasciculul de lumină care pătrundea din afară scotea la iveală o curte interioară încântătoare, cu bolți de

piatră înalte decorate cu stele stilizate în relief și pereți de piatră de culoarea mierii, cu o măsuță rotundă de marmură și două scaune din fier forjat în centru; într-un colț, un vas de lut cu o plantă uscată cine știe cu câte luni în urmă.

Carlo lăsă valizele în curte și dădu roată casei, urcă și coborî scările, studiind toate ungherele și ridicând cearșafurile cu care era acoperit mobilierul din sufrageria spațioasă, cu șemineu. Rezemat de tocul ușii de la intrare, Antonio îl urmărea cu privirea și simți că îl cuprinde o puternică emoție. Cât de dor îi fusesse de Carletto cel jucăuș, de fratele mai mic al marilor îmbrățișări! Cât timp Carlo fusesse alături de el, nu avusese niciodată nevoie de alții: era fratele lui, desigur, dar mai presus de toate era prietenul său cel mai apropiat, partenerul de aventură preferat, singurul care îl cunoștea în profunzime. Când plecase departe, îl cuprinsese pe neașteptate senzația de a fi singur pe lume. Și nimeni nu reușise să alunge acea singurătate, să redea lumii sale culoarea. *Nici măcar – se gândi cu o ușoară remușcare – soția sa, Agata, sau fiica sa, Lorenza.*

Anna privea în jur, ținându-l pe Roberto în brațe și cugetând că acea casă era prea mare doar pentru trei persoane, că tavanurile erau excesiv de înalte pentru gustul ei. Era convinsă că dragostea n-are nevoie de prea multe încăperi, nici de camere ținute sub cheie: primii ani de căsătorie îi petrecuseră într-un apartament cu trei camere cu plafoanele joase și fuseseră fericiți, și încă cât de fericiți! *Spațiul fizic, când este prea mare, face să crească și distanța dintre inimi: au trăit oare vreodată prințelele fericite în castelele lor?* se gândi.

— Anna, hai să vezi! exclamă Carlo, revenind la ea și luând-o de mână. Anto, și tu!

Traversară sufrageria, salonul de luat masa și apoi bucătăria, ajungând în final într-o grădină micuță cu mulți rodii.

Anna zâmbi. Nu se mai întâmplase asta din momentul în care se urcase în trenul care mergea spre Sud, însă acea imagine era primul semn adevărat de speranță pe care i-o aducea călătoria: florile roșii în formă de cupă, cu corola galbenă, frunzele ascuțite de un verde aprins, contrastul dintre culori, trunchiurile răsucite... Îi plăcea totul. Avea să planteze și o tufă de busuioc, care avea să umple aerul de parfum. *Atât cât să te simți ca acasă. Măcar un pic.*

— *Quel délice! Mon jardin secret!* exclamă sărutându-și copilul pe obraz.

Antonio o privi contrariat, apoi se uită interogativ spre Carlo.

— Da, Annei îi iese din când în când câte o frază în franceză...

— Prin părțile mele e destul de normal, având în vedere că am crescut la granița cu Franța, îl întrerupse Anna, întorcându-se o clipă spre el.

Îl privi pe Antonio cu ochii ei mari de culoarea frunzelor de măslin, scoși în evidență de părul negru, pe care îl ținea strâns într-o coadă împletită. Pielea diafană și străvezie, a unei ființe care nu aparținea acelor locuri, i se înroși în obraji. Antonio nu știa dacă asta se datora căldurii sau dacă o făcuse el să roșească din nou. Apoi Anna le întoarse spatele celor doi bărbați și începu să pipăie ușor trunchiul unui rodiu.

Cine știe dacă la biblioteca municipală este vreo gramatică a limbii franceze, se gândi Antonio. Avea să se ducă a doua zi să întrebe.

— Deci? Cum e?

În seara aia, Agata, soția lui Antonio, nu înceta să pună întrebări.

— E înaltă? Era bine îmbrăcată? Le-a plăcut casa? Ce-a zis? Părea mulțumită?

Antonio se ridică din fotoliu.

— Nu știi, a spus el oftând, cred că da.

Agata era ca grindina, uneori.

— E frumoasă? continuă, ținându-se după el.

Dacă era frumoasa? Femei de felul ăla Antonio nu văzuse niciodată. Fusese ca o palmă, rămăsese năuc. Ochii ăia verzi... nu reușea să-și ia gândul de la ei: atât de intenși și plini de lumină, cu un strabism abia perceptibil, dulce, înconjurați de două riduri ușoare; apoi, nasul drept și mândru, ca de statuie grecească, la fel, mersul, drept și sigur, în ciuda gleznelor subțiri ca de copil.

— Totul normal, răspunse el. N-am observat nimic.

— Dar când observi tu ceva! se văită Agata, dezamăgită.

Ar fi vrut un raport detaliat, dar era nevoită să se mulțumească cu câteva cuvinte monosilabice.

— Ia loc, oftă. Lorenza! strigă apoi, privind în sus. Hai la masă, e gata!

În timp ce Agata ieșea din bucătărie cu o oală mare din care se ridicau aburi, se auziră pașii repezi ai fetei coborând scările.

— Ciao, tată! îl salută Lorenza, sărutându-l pe obraz.

Antonio o mângâie pe cap și, de îndată ce Lorenza luă loc la masă, o întreabă ce făcuse la școală. Abia aștepta să schimbe subiectul și spera ca prezența fetei să-i închidă gura Agatei. Femeia turnă două polonice de tocană de legume în farfuria Lorenzei, apoi luă farfuria lui Antonio și îl servi și pe el. *Mâinile alca, își spuse în sinea lui Antonio, veșnic distruse, cu nodurile de la degete julite și unghiile ciuntite, pentru că le rodea dintotdeauna.* Trecuseră zece ani de la prima lor întâlnire, și el încă își întorcea privirea când le vedea. „Ce vrei, astea sunt mâini

muncite”, îi răspusesse tăios Agata, evident deranjată, singura dată când, timid, o sfătuisese să și le îngrijească.

Măinile Annei, în schimb... Le observase, bineînțeles că le observase. Atât de îngrijite, netede, le simțeau moi doar privindu-le.

— „Italia este o peninsulă, ceea ce înseamnă că se învecinează pe trei laturi cu marea...” începu să turuie Lorenza.

— Când o să ne cunoaștem? o întrerupse Agata, așezându-se la masă.

— Hai să le dăm timp să se aranjeze, răspunse Antonio și suflă în lingură.

— O masă de bun-venit! exclamă Agata, prefăcându-se că n-a auzit. De asta e nevoie. Duminica viitoare!

Duminica următoare, Agata se trezi când începea să se lumineze. Închise încet ușa dormitorului, ca să nu-l trezească pe Antonio, și se duse în baie. Își dădu jos cămașa de noapte albă, strâmtă pe șoldurile mari, și luă pe ea o rochie subțire de bumbac maro, comodă și cu mânecă scurtă, cea pe care o dezbrăcase cu o seară înainte și o agățase lângă prosop. Privindu-se în oglindă, trecu repede cu pieptănul prin părul arămiu, apoi îl strânse în coadă și se spală pe față.

Cu pași ușori, coborî scările și intră în bucătărie. Pregăti cafetiera și aprinse aragazul; între timp, începu să taie o ceapă, un morcov și o tulpină de țelină. Turnă ulei într-o tigaie înaltă și dădu drumul în ea legumelor tăiate mărunt. În scurt timp, mirosul de prăjit se răspândi în bucătărie amestecându-se cu cel de cafea. Turnă în tigaie și cele două sticle de suc de roșii, potrivi de sare, apoi puse capacul. Se așeză un moment să-și bea cafeaua și trecu în revistă tot ce mai era de făcut: trebuia să

pregătească aluatul pentru *orecchiette*¹ și să le facă una câte una la mână. *Un kilogram? Da, e de-ajuns...* Să dea apoi formă chiftelelor de pâine și brânză de oaie, să le prăjească și să le treacă apoi prin sos. Își și imagina prânzul, cu ea servind acele feluri unul după altul, și reacțiile lui Carlo și ale Annei: „Doamne, ce delicatese! spunea Carlo, răsucind mâna în aer în semn de plăcere. Ah, ce dor mi-a fost de bucătăria noastră! Iar chiftelele astea, parc-ar fi din carne!” În timp ce toți curățau farfuria cu pâine, ca să savureze sosul până la ultima picătură, Antonio se uita la ea plin de mândrie și se gândea cât de norocos este să aibă o soție care știe să gătească în felul ăla. „Trebuie să mă înveți și pe mine”, adăuga apoi Anna, privind-o cu admirație. Și Agata îi răspundea zâmbind că o s-o învețe cu plăcere. O să devină prietene bune, era sigură de asta.

Bău ultima înghițitură de cafea, se ridică și lăsă ceașca murdară în chiuvetă, luă o pâine din cămară și începu s-o scobească și să scoată miezul din ea. De desert, hotărî ea, o să se ocupe Antonio. Imediat ce se trezește, o să-l trimită să cumpere un platou de fursecuri cu migdale de la barul Castello.

Anna și Carlo au fost punctuali, la 12 și jumătate băteau la ușă.

— Au ajuns! spuse Agata, cu o sclipire de bucurie în ochi.

Își scoase șorțul, îl aruncă pe scaunul din bucătărie și se duse repede să le deschidă. Antonio, care era așezat pe fotoliu și citea *Corriere della Sera*, împături ziarul în două, se ridică și își băgă mâinile în buzunarele de la pantaloni.

Agata deschise ușa.

— Bine ați venit! exclamă cu voce răsunătoare, roșie în obraji.

Carlo îi zâmbi și o îmbrățișă călduros; în zece ani, se văzuseră doar de trei ori și în fugă: prima dată, când se întorsese în

¹ *Le orecchiette* sunt paste specifice regiunii Puglia, a căror formă amintește de cea a urechilor, *orecchie*, fiind însă de dimensiuni mai mici.

Puglia ca să fie martor la nunta lor, a doua oară, la petrecerea pentru nașterea Lorenzei, iar a treia oară, la înmormântarea tatălui lor.

Anna se opri în ușă, ținându-l în brațe pe Roberto, care dormea dus, cu capul pe umărul său.

— Anna scumpă, spuse Agata, ștampilându-i două săruturi umede pe față, câte unul pe fiecare obraz. În sfârșit, abia așteptam să te cunosc! continuă ea, cu vocea tremurândă. Vă rog, pofțiți! i-a invitat apoi, desfăcând larg brațele. Așezați-vă unde vreți!

Și își șterse cu degetul sudoarea dintre nas și buze.

Antonio se ridică să-i întâmpine. Își îmbrățișă strâns fratele, apoi o salută pe Anna ridicând ușor din bărbie.

— Ce faci? o întrebă, cu un zâmbet discret.

— Bine, răspunse ea privind în jur ușor derutată. Atât cât se poate de bine în...

— Unde e nepoata mea? o întrerupse Carlo. Trebuie să fie domnișoară de-acum.

— Lorenza! strigă Agata în direcția scărilor.

Anna se strâmbă ușor și, din instinct, acoperi cu o mână urechea lui Roberto, care însă continua să doarmă.

— Coboară! Au ajuns!...

Apoi, coborând vocea, îi spuse Annei:

— Trebuie s-o strigi mereu de-o mie de ori pe fata asta a mea. Niciodată nu e gata!

Și chicoti.

Carlo începu imediat să se învârtă prin sufragerie, privind în jur cu mâinile împreunate la spate.

— Anna scumpă, nu sta în picioare. Ia loc aici, o invită Agata, arătând spre canapeaua de catifea verde din centrul încăperii.

Anna îi mulțumi și dădu să se apropie de canapea.

— De fapt, hai să ducem mai întâi copilul în dormitor. Aici o să se trezească, îi sugeră Agata.

— Da, poate e mai bine, mulțumesc, acceptă Anna.

— Nicio problemă. Vino, vino, o îndemnă Agata, punându-i un braț pe spate și conducând-o. În felul ăsta se grăbește și fiică-mea.

Și începură să urce scările.

— Ai lăsat totul cum era, observă Carlo ușor surprins, imediat ce rămase singur cu fratele său.

Antonio locuia în casa în care crescuseră, la doar o sută de metri de casa unchiului Luigi. Cât timp trăise tatăl lor, Antonio cu soția și fiica lui locuiseră acolo cu el, ocupând camera care apoi devenise dormitorul fetei. Mobilierul era același, cam grosolan și greoi, mobilier pe care mama și tatăl lor îl cumpăraseră înainte de a se căsători; canapeaua de catifea verde, acum uzată pe brațe, era cea pe care Carlo și Antonio, când erau copii, se ghemuiau în brațele tatălui lor în serile de iarnă, în fața focului; tablourile pe care mama lor le pictase pe când era încă tânără și sănătoasă și care înfățișau întinderi mari de măslini atârnav pe perete în același loc, lângă șemineu; obiectele decorative – tatălui lor îi plăcea să colecteze obiecte de tot felul, în special miniaturi din fier forjat – nu-și schimbaseră nici ele locul, și chiar pătura de lână a mamei era încă pe fotoliul de lângă fereastră, acolo unde îi plăcea lui Antonio să stea.

— Îmi place așa cum e, răspunse Antonio, ridicând din umeri.

Sus, după ce îl așezară pe Roberto pe patul dublu, protejat de două perne, câte una de fiecare parte, Agata o luă înainte și o conduse pe Anna în camera Lorenzei. Dădu de perete ușa întredeschisă: fata era așezată pe podea, jucându-se concentrată cu o păpușă de pânză.

— Cum e posibil să nu răspunzi când te strig? o certă Agata.